

УДК 130.2

Свистун Д. – ст. гр. ЕТ-12

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКЕ ПОДВИЖНИЦТВО АВГУСТИНА БЛАЖЕННОГО

Науковий керівник: к.філос.н., доцент Цвіркун В.М.

Серед представників патристики найбільший вплив на подальший хід філософського розвитку мав Аврелій Августин. "Люди, - наголошував він у одній із найвідоміших своїх праць "Сповідь", - дивуються висоті гір, величезним хвилям морським, найвеличнішим водоспадам, безмежності океану і зоряним шляхам, але не звертають уваги на самих себе". Августин Блаженний пристосував платонізм для розбудови християнської теології. На його думку світ ідей Платона є не що інше, як думки Бога, що передують акту створення світу. Тобто, у Бога ідеї передують речам, а в людині вони слідуєть за речами. Він дав принципово новий аналіз часу на відміну від циклічного його тлумачення, притаманного «речово» орієнтованій традиції античності. Виходячи із структури внутрішніх переживань, він наголошує на лінійних (а не циклічних) часових ритмах. У душі він розрізняє три настанови: чикання, спрямоване в майбутнє; увагу, пов'язану із сучасним; пам'ять, яка утримує минуле. Завдяки цим настановам душа «конститує», творить час. Час, на думку Августина, існував би навіть за умови існування однієї лише душі. Ця ідея набула популярності у філософських течіях рубежа ХІХ-ХХ ст. – феноменології та екзистенціалізму. Його стараннями в європейській культурі утверджується розуміння часу як однолінійної перспективи, що йде з майбутнього через сучасне в минуле. У «Сповіді» він відкрив новий предмет дослідження – переживання людини, внутрішню духовну особу. Сутністю людської душі Августин вважав не розум, як це було характерно для античних філософів, а волю, здатність робити вільний вибір, а відтак – вільно віддавати своє серце, любити. Якщо для античних філософів добродійність полягала у розумності, у знанні природи добра, то для Августина вона – в любові. Пізнати Бога можна тільки через любов до нього «Люби Бога – і тоді чини, що хочеш» - такою повинна бути основа моральності, за Августином. Свобода волі - і великий дар, і велике випробування для людини. Саме зі свободою волі зв'язує Августин існування зла у світі. Бог, як абсолютне добро і любов, створив світ чистим, досконалим, вільним від зла. Тому зло у світі - не помилка Творця. Він не відповідає за це. Зло, вважав Августин, є лише відсутністю, нестачею або спотворенням добра. Якщо добро уявити собі у вигляді кола, то зло - еліпс, викривлення добра. Сутність зла полягає в порушенні Божої волі, Його заповідей і того морального закону, який лежить в основі людської совісті. Зло - це вільний вибір людини, і вона несе за нього відповідальність, саме свавілля людини породжує зло. Зло, таким чином, виявляється у повстанні створеної істоти проти Творця. Суб'єктивістськи-іраціоналістично тлумачить Августин Блаженний також і співвідношення розумово-мисленневих і вольових характеристик людської душі, віддаючи перевагу останнім. Подібним же чином проводить Августин розрізнення між наукою і мудрістю. Наука підпорядкована мудрості, оскільки навчає лише вмінню користуватися речами, в той же час як мудрість - орієнтує на пізнання вічних божественних справ і духовних об'єктів. Звідси "виводиться" теза про незаперечну першість віри перед розумом (віра передує розумові). Роздуми Августина стали основою для всієї християнської філософії, і сьогодні вони викликають великий інтерес серед сучасних філософів.